

Lehen Hezkuntza

Mankomunitatearen egoitza

- MANKOMUNITATEAREN EGOITZA
- BALUARTE

Ingurumen Heziketarako Programa

Chinchilla jenerala kalea, 7
(atzealdea)

Tel. 948 42 32 85
948 42 31 94

Faxa. 948 42 32 30
(Nora: Heziketa Programa)

E-posta.
mvital@mcp.es
jalzueta@mcp.es.

Webgunea
www.mcp.es
[http://www.mcp.es/
educacion_ambiental/
brote.htm](http://www.mcp.es/educacion_ambiental/brote.htm)

ARDURAZ JOKATZEKO
INGURUMENERAKO HEZIKETA

JARDUERA EGITARAUA
2009 | 2010

IRUÑERRIKO
MANKOMUNITATEA

Lehen Hezkuntza

SARRERA ETA AURKIBIDEA

Aurkibidea

Sarrera

Ingurumen Heziketarako Programa	05 OR.
Berrikuntzak 2009/2010	06 OR.
Kontsumoa, Hondakinak eta Birziklapena Programa	08 OR.
Iruñerriko Ibai Parkea Programa	10 OR.
Ura: Hornidura Programa	12 OR.
Hiri Garraioa eta Mugikortasun Iraunkorra Programa	14 OR.
Jardueren laburpena	17 OR.
Jarduerak eskatzeko fitxa	18 OR.

Eskolako Ingurumen Heziketarako Programa Iruñerriko ikastetxe, ikasle, kolektibo eta partikularrei zuzendutako heziketa eskaintza da. Xedea Ura, Hondakinak eta Garraioa gaiei lotutako ingurumen heziketarako jarduera eta programak gauzatzea da.

INGURUMEN HEZIKETARAKO PROGRAMA

Zer helburu du?

Zer eduki lantzen dira?

Zer zerbitzu eskaintzen ditu?

Jarduera programa

Hezkuntza komunitateak ingurumenari buruzko kontzientzia eta horren inguruko interesa hartzea, baita egun dauden arazoetarako konponbideak bilatzeko zein etorkizunean agertu daitezkeenak saihesteko beharrezko ezagutzak, jarrerak, jokabideak, motibazioa eta nahia banaka zein taldeka eskuratzea ere. (Ingurumen heziketaren xedea, Belgradeko Gutuna, 1975).

Ingurumen esperientzia eta programak egin daitezela sustatzea, Iruñerriko hurbileko ingurunean ezagutza eta analisi kritiko eta sormenezkoa helburu izanen dutenak.

Baliabide materialak eta aholkularitza tekniko eta didaktikoa erraztea, irakasleek zein ikasleek aipatu programak gauzatu eta euren informazio premiak bete ditzaten.

Uraren Ziklo Integrala / Hornidura eta Saneamendua.

Kontsumoa, Hondakinak. Konposta, Birziklapena eta Berreskuratzea.

Garraioa eta Mugikortasun Iraunkorra.

Iruñerriko Ibai Parkea.

Ingurumen Heziketa.

Naturako eta Hiriko Ingurumena.

Dokumentazio zentroa
Kontsulta eta mailegua.

Aholkularitza tekniko eta didaktikoa
Irakasle eta ikasleei zuzenduta.

Material didaktikoen diseinu, koordinazio eta edizioa

Sentikortasun kanpainak eskola esparruan

Ikastetxean hondakinak kudeatzeko baliabideak

- Ontziak biltzeko ontziak.
- Ikasgeletan papera birziklatu eta berrera-biltzeko ontzi, paperontzi eta erretiluak.
- Pilak biltzeko edukiontziak. Materia organikorako konpost-ontzia, etab.
- Horma-irudiak, gaikako bilketaren eranskailuak, etab.

Mankomunitateak kudeatutako instalazio eta espazioak bisitatzea. Ibilbide gidatuak, sentikortasun instalazio, eremuak eta zentroak ezagutzeko helburu zehatza dutenak: burutzen diren prozesuak, funtzionamendua eta kudeaketa, ingurumenaren aldeko jarrera eta jokabideei buruzko hausnarketa ahalbidetzen duten jarduera osagarriekin batera.

Tailerrak. Lan proposamen dinamiko eta parte-hartzaileak, programa bakoitzeko eduki nagusiei buruzkoak, norberaren ardura eta erantzukizuna sustatzeko zein ingurumenaren aldeko jokabideak bereganatzeko.

Jardunaldiak. Goizeko saioak, instalazio batera edo ibai parkera egindako bisitatik garatzen direnak; helburua eduki zehatzetan sakontzea da, sentikortasuna azpimarratuz eta jokabide eta ohitura arduratsuak sortuz.

PARTE-HARTZE DATUAK

Emaitzak
2008-2009

Iruñerriko ikastetxeak

	HAUR H.		LEHEN H.		BIGARREN H.		GUZTIRA	
	IKASTETXEAK	IKASLEAK	IKASTETXEAK	IKASLEAK	IKASTETXEAK	IKASLEAK	IKASTETXEAK	IKASLEAK
Ura	49	2.903	62	6.623	40	3.255	151	12.781
Hondakinak	39	3.223	32	2075	71	5.298		
Garraioa			12	909	11	693	23	1602
Ibai parkea	20	1.204	35	2798	25	1287	80	5289
GUZTIRA	69	4.107	148	13.553	108	7310	128	24970

BERRIKUNTZAK: URA

Water is your friend

DVDa

Mendillorriko ur-biltegieta egiten den jarduera programak eta “Barrillo eta ura” unitate didaktikoak laguntzeko baliabide berria dute, ikasgelan lantzeko: “Ura zure laguna da” DVDaren ingelesezko bertsioa.

DVDa ingelesez ikusteko aukera dago, beraz, Mendillorriko ur-biltegiak bisitatzeko egunean, baita, nahi izanez gero, maileguan eskatzeko ikasgelan lantzeko hurrengo egunetan.

BERRIKUNTZAK: HONDAKINAK

Hondakin ingurumen ikasgela berria

Gongorako Hiri Hondakinak
Tratatze Zentroan

Hondakin Ingurumen Ikasgela lan guinea da, eta ondokoen gaineko hausnarketa egin nahi du: hondakinak, hondakin ekoizpena eta hondakin kudeaketa. Murriztea, berrerabiltzea, birziklapena eta gaikako bilketa, besteak beste, izango dira jorratuko diren kontzeptuak, egunerokoan gauzatzeko moduko dimentsio praktikoa hartu dutenak.

Heziketa baliabide batzuk ditu ikasgelak, Gongorako zentroaren funtzionamendua ezagutzeko aukera ematen dutenak, batetik, eta, bestetik, kontsumoari zein hondakin kudeaketari lotutako praktika egokiak garatzeko beharrezko informazioa jasotzen laguntzen dutenak.

Baliabideak

Erakusketa iraunkorra.

Ontziak bereizteko uhal bat birsortuko da.

Ikus-entzunezko aretoa.

Ordenagailuko joko interaktiboa.

Maketak.

Supermerkatu bat birsortzen duen tailer-ikasgela, kontsumoa lantzeko.

Sormen lanak, hondakinak baliatuta.

Bisitak

L.H. 4.-ko mailatik aurrera

Iraupena

3 ordu

Ikusi: “Hondakinak” Programa (10. or.)

Hausnarketa berria
3R delakoei buruz

Eskola kanpaina

A ONTZIAK BILTZEKO ESPERIENTZIA PILOTUA

Eskola esparruan erabilitako hondakin-ontziak biltzeko eta berreskuratzeko programa pilotua abiatuko da, ikasturte honetan, horixe egin nahi duten ikastetxeetan. Xedea ikastetxeetako hondakin kudeaketa erraztea da.

Papera biltzeko zein Eskola konposta egiteko programetan bezala, bilketa plana ezartzeko aholkularitza tekniko eta esperientzia errazteko baliabide materialak izanen dituzte eskura ikastetxeek.

Laguntzeko baliabideak

Kalean ikastetxetik hurbilen dagoen ontzi-edukiontzia egokitzea.

Kolore horiko gurpil-ontziak erabiliko dira, ontziak biltzeko eta edukiontziraino eramateko.

Sentikortzeko horma-irudia.

Kanpainari buruzko triptikoa.

Izen-emateak

Telefonoz eskatu baherako da, eta parte hartzeko konpromisoa bidali behar da urriaren 31 baino lehen.

Abian jartzea

2. hiruhilekotik aurrera.

B SORMEN ARTISTIKORAKO TAILERRA, HONDAKINAK BALIATUTA

Ikasleek sormen lanak egingo dituzte arte adierazpeneko tailer horretan. Ohiko hondakinetatik hartutako materialak baliatuko dituzte horretarako: tapoiak edo ontzi txikiak, paper eta kartoiak, aluminio-papera, eta abar. Xedea hondakinak berrerabiltzea da. Natura zaintzeaz gain, eskola esparrua girotuko du ere. Bide-nabar, eskolako komunitatea nahastuko da egindako lan horretan eta hartutako konpromisoetan.

Betekizuna

Ontziak biltzeko programa pilotuan parte hartzea.

Norentzat

L.H.-ko 2. mailakoak.

Ver Programa de Residuos pág. 8.

C PAPERA BILTZEA

Papera biltzeko baliabideak (paperontziak, erretiluak, horma-irudiak...) eskatzeko, parte hartzeko urteko konpromiso orria berritu eta bidali beharko dute ikastetxeek urriaren 31 baino lehen.

D HONDAKINIK GABEKO HAMAIKETAKO

Kontsumitzeko eta hondakinak sortzeko gure ohiturek beste R bat eskatzen dute: berriro pentsatzea (rethink). Lehenik eta behin, ontziak eta hamaiketako ohiko bilgarriak biltzeko esperientzia ezarri behar da ikastetxean. Hori eginda, aluminioaren bizitza zikloari buruzko hausnarketa egingo da, bere kontsumoa murriztearen garrantziaz jabetze aldera.

Tailerraren helburua alternatibak eskaintzea da, baita hamaiketakoek sortzen dituzten hondakinak murrizteko konpromiso pertsonala gauzatzea ere. Proposamena Boc ´n roll delakoa erabiltzea da (ehun eta plastikozko bilgarria da, berrerabilgarria), tailerlean parte hartuko dutenei emango zaiena.

Betekizunak

Ontziak biltzeko esperientzia pilotuan parte hartzea.

Norentzat

L.H.-ko 3. ziklokoak.

Ver Programa de Residuos pág. 11.

E KONPOST TAILERRA

Eskola baratzeko, lorategiko edo jantokiko hondakin organikoak berreskuratu nahi dituzten ikastetxeek eskolan konposta egiteko programan parte hartu ahal dute. Horren bidez, materia organikoaren zikloa ulertzen eta horrek eskaintzen dituen aukerak ezagutzen lagunduko zaie ikasleei.

Power-point bidezko aurkezpen bat eta jarduera ludiko bat baliatuko dira konposta egiteko prozesua, konpost-ontzia nola zaindu eta konpostaren erabilgarritasuna (eskolako lorategi edo baratzerako) azaltzeko.

Irakasleei zuzendutako tailer bat egiteko aukera dago.

Betekizunak

Konpost-ontzia izatea ikastetxean.

Norentzat

L.H.-ko 3. mailatik aurrerakoak.

Eskolan konposta egiteko esperientzian parte hartu nahi duten ikastetxeek urriaren 31 baino lehen eskatu beharko dute telefonoz.

HONDAKINAK ETA BIRZIKLAPENA PROGRAMA

2^m TAILERRA
Arte sormena, hondakinak baliatuta

Norentzat
 L.H.-ko 2.mailakoak.

Iraupena, gutxi gorabehera
 2 ordu.

Parte-hartzaile gehieneko kop.
 1 talde/ikasgela tailer bakoitzeko (4 tailer gehienez ziklo bakoitzeko).

Helburuak

- Arte adierazpideak sortzea hondakin-ontziak erabilita.
- Hondakin-ontzi kopurua gutxitzea eta hondakin-ontziak berrerabiltzea.
- Esperientziaren berri ematea eskolako komunitateari.

Edukiak

- Ontziak berrerabiltzea eta biziberritzea.
- Gaikako bilketak Iruñerrian.

Tailerraren baliabideak

Hamaiketakoan erabilitako ontziak, edota alde zurretik prestatutakoak (koloretako tapoiak).

Betekizunak

Ontziak biltzeko programa pilotuan parte hartu beharko du ikastetxeak.

Ikusi: Berrikuntzak: Hondakinak (7. or.)

3^m4^m TAILERRA
Energiaz beteriko konpost-ontzia

Teknika erraza eta ekologikoa da konposta egitea, baratzean, lorategian edo jantokian sortutako hondar organikoak baliatzen dituena elikagaietan aberatsa den ongarria sortzeko. Ezagutzen al ditugu prozesua eta eskolako konpost-ontzia zaintzeko modua?

Norentzat

L.H.-ko 3. eta 4. mailetakoak.

Iraupena, gutxi gorabehera

Ordu bat eta erdi.

Parte-hartzaile gehieneko kop.

1 talde/ikasgela tailer bakoitzeko. Ondoz ondoko bi tailer.

Baliabideak

- Power-point bidezko aurkezpena, konpostari buruzkoa.
- Jarduera ludikoa.
- Bisita ikastetxeko konpost-ontzira.

Betekizunak

- Eskolan konposta egiteko esperientzian parte hartzea.
- Konpost-ontzi berriak telefonoz eskatzea (urriaren 31 baino lehen).

Ikusi: Berrikuntzak: Hondakinak (7. or.)

HONDAKINAK ETA BIRZIKLAPENA PROGRAMA

3^m4^m TAILERRA
Nola egin paper birziklatua

Norentzat
 L.H.-ko 3. eta 4. mailetakoak.

Iraupena, gutxi gorabehera
 Ordu bat eta erdi.

Parte-hartzaile gehieneko kop.
 1 talde/ikasgela tailer bakoitzeko. Ondoz ondoko bi tailer.

Baliabideak

- Basoei eta paperari buruzko proiektzioa.
- Papera artisaun moduan egitea.

Betekizunak

Papera biltzeko programan parte hartzea.

3^m4^m TAILERRA
Nik kontsumitzen dut eta 3R delakoak betetzen ditut

Norentzat
 L.H.-ko 3. eta 4. mailetakoak.

Iraupena, gutxi gorabehera
 Ordu bat.

Parte-hartzaile gehieneko kop.
 1 talde/ikasgela tailer bakoitzeko. Ondoz ondoko bi tailer.

Baliabideak

- Ikasleek beraiek ekarritako hondakinak.
- Kontsumo arduratsuari buruzko jarduera.

Betekizunak

Irakasle bat talde/ikasgela bakoitzeko.

HONDAKINAK ETA BIRZIKLAPENA PROGRAMA

4^m **BISITA**
 • GONGORAKO HHTZ ETA HONDAKINEN INGURUMEN IKASGELA

5^m6^m

Hondakin Ingurumen Ikasgelak ondokoen gaineko hausnarketa gunea egin nahi du: hondakinak, kontsumoa, ekoizpena eta hondakin kudeaketa. Murriztea, berrerabiltzea, birziklapena eta gaikako bilketa bezalako kontzeptuek egunerokoan gauzatzeko moduko dimentsio praktikoa hartu dute.

Norentzat
 4., 5. eta 6. mailetakoak.

Iraupena, gutxi gorabehera
 3 ordu.

Parte-hartzaile gehieneko kop.
 2 talde (60 ikasle).

- Helburuak**
- Sortzen ditugun hondakinei egiten zaien tratamendua ezagutzeko.
 - Kontsumo arrazoizko eta arduratsua sustatzea.

- Edukiak**
- Gure kontsumoaren ondorio hurbil edo urrutikoak.
 - Gaikako bilketak eta hondakin mota desberdinen tratamendua.

- Baliabideak**
- Erakusketa iraunkorra.
 - Ontziak bereizteko uhal bat birsortuko da.
 - Ikus-entzunezko aretoa.
 - Ordenagailuko joko interaktiboa.
 - Maketak.
 - Supermerkatu bat birsortzen duen tailer-ikasgela, kontsumoa lantzeko.
 - Sormen lanak, hondakinak baliatuta.

Ikusi: Berrikuntzak: Hondakinak (6. or.)

LAGUNTZEKO UNITATE DIDAKTIKOA

“Non dago sortzen dugun zaborra?”

Unitate didaktikoa ondokoa biltzen du:
 Ikaslearen lan-koadernoa.

Irakaslearen gidali-burua.

Dokumentazio karpeta

BISITA GIDA

“Bukaera zure esku dago”

Gongorako zentroa eta Ingurumen ikasgela bisitatzean laguntzeko gida. Dokumentazioa eta jarduerak biltzen ditu.

HONDAKINAK ETA BIRZIKLAPENA PROGRAMA

5^m6^m **TAILERRA IKASGELAN**
Hondakinak gabeko hamaiketakoa

Hamaiketakoan ohiko bilgarriak izango dira abiapuntua. Horiek bilduta, aluminioaren bizitza zikloari buruzko hausnarketa egingo dute ikasleek, bere kontsumoa murriztearen garrantziaz jabetze aldera.

Norentzat
 L.H.-ko 5. eta 6. mailetakoak.

Iraupena, gutxi gorabehera
 Ordu bat.

Parte-hartzaile gehieneko kop.
 1 talde/ikasgela tailer bakoitzeko.

- Helburuak**
- Hamaiketakoek sortzen dituzten hondakinak murrizteko konpromiso pertsonala.

- Edukiak**
- Hondakinak murriztea.
 - Esperientzia abian jartzeko eta jarraipena egiteko plana.

- Baliabideak**
- 3R delakoen estrategiari buruzko hitzaldia/ solasaldia eta hamaiketakoan hondakinak murrizteko jarraibide eta alternatibak.
 - Boc'n roll delakoak ematea.

Betekizunak
 Ontziak biltzeko esperientzia pilotuan parte hartu beharko du ikasleek.

Ikusi: Berrikuntzak: Hondakinak (7. or.)

5^m6^m **TAILERRA IKASGELAN**
Nola egin paper birziklatua

Norentzat
 L.H.-ko 5. eta 6. mailetakoak.

Iraupena, gutxi gorabehera
 Ordu bat eta erdi.

Parte-hartzaile gehieneko kop.
 • 1 talde/ikasgela tailer bakoitzeko.

- Ondoz ondoko bi tailer.

- Betekizunak**
- Irakasle bat talde/ikasgela bakoitzeko.
 - Papera ikastetxean biltzeko esperientzian parte hartzea.

- Baliabideak**
- Basoei eta paperari buruzkoa proiektzioa.
 - Papera artisaun moduan egitea.

5^m6^m **TAILERRA IKASGELAN**
Energiaz beteriko konpost-ontzia

Teknika erraza eta ekologikoa da konposta egitea, baratzean, lorategian edo jantokian sortutako hondar organikoak baliatzen dituen elikagaietan aberatsa den ongarria sortzeko. Ezagutzen al ditugu prozesua eta eskolako konpost-ontzia zaintzeko modua?

Norentzat
 L.H.-ko 5. eta 6. mailetakoak.

Iraupena, gutxi gorabehera
 Ordu bat eta erdi.

Parte-hartzaile gehieneko kop.
 1 talde/ikasgela tailer bakoitzeko. Ondoz ondoko bi tailer.

- Baliabideak**
- Power-point bidezko aurkezpena, konpostari buruzkoa.
 - Jarduera ludikoa.
 - Bisita ikastetxeko konpost-ontzira.

Betekizunak
 Eskolan konposta egiteko esperientzian parte hartzea.

Konpost-ontzi berriak telefonoz eskatzea (urriaren 31 baino lehen).

Ikusi: Berrikuntzak: Hondakinak (7. or.)

IRUÑERRIKO IBAI PARKEA PROGRAMA

1^m2^m

JARDUNALDIA

Ezagutu
parkearen bizia**Norentzat**

L.H.-ko 1. eta 2. mailetakoa.

Tokia

- Atarrabiako jolas eremua: Donapeako zaldaina.
- Barañaingo jolas eremua.

Noiz

Lehen eta hirugarren hiruilekoak.

Egunak

Astelehenerik ostiralera.

Ordutegia

09:30etik 12:00etara.

Iraupena, gutxi gorabehera

Bi ordu eta erdi.

Parte-hartzaile gehieneko kop.

2 talde/ikasgela bisita bakoitzeko.

Helburuak

- Ibai ekosistemaren elementuak aurkitzea.
- Naturarengan errespetuz hurbiltzea.

Edukiak

- Iruñerriko Ibai Parkea.
- Hainbat izaki bizidunen oinarritzko ezaugarriak.
- Ingurunea zaintzea.

Jarduerak

- Paseo didaktikoa ibai parketik.
- Sentikortzeko jolasak: "Nor naiz". Aztarna jolasa. "Parkea esploratzen". Landa-koaderno.

3^m4^m

JARDUNALDIA

Paisaiak ibaiaren
inguruan**Norentzat**

L.H.-ko 3. eta 4. mailetakoa.

Tokia

Burlatako Nogalera jolas eremua.

Egunak

Asteartetik ostiralera.

Ordutegia

09:30etik 12:00etara.

Iraupena, gutxi gorabehera

Bi ordu eta erdi.

Parte-hartzaile gehieneko kop.

2 talde/ikasgela bisita bakoitzeko.

Helburuak

- Behaketa gaitasuna garatzea.
- Paisaia interpretatzen ikastea.

Edukiak

- Iruñerriko Ibai Parkea, goatzeko eta zaindu beharreko ingurua.
- Ibaiaren eta gizakiaren eragina paisaiaren bilakaeran.
- Ibai ekosistemaren hainbat izaki bizidunen oinarritzko ezaugarriak.

Jarduerak

- Gidatutako ibilbide botaniko laburra.
- "Bilatu paisaia". Gymkana La Nogalera-tik.
- Flora eta faunari lotutako jolasak.

BISITA GIDA**“Gure ingurunea zaintzen”**

Ibai parkea bisitatzean laguntzeko gida. Dokumentazioa eta jarduerak biltzen ditu.

IRUÑERRIKO IBAI PARKEA PROGRAMA

5^m6^m

JARDUNALDIA

Ibai bat, mila
erabilera Atarra-
biako pilategia**Norentzat**

L.H.-ko 5. eta 6. mailetakoa.

Tokia

Atarrabiako pilategia eta ibai parkearen ingurunea.

Egunak

Asteartetik ostiralera.

Ordutegia

09:30etik 12:00etara.

Iraupena, gutxi gorabehera:

2 ordu eta erdi.

Parte-hartzaile gehieneko kop.

2 talde/ikasgela bisita bakoitzeko.

Helburua

Iruñerriko Ibai Parkea eta ibaiaren erabilera tradizionalak ezagutzea, pilategiaren historiaren eskutik.

Edukiak

- Iruñerriko Ibai Parkea, ibaia eta bere ingurunea natur eta historia ondare gisa.
- Ibaiaren antzinako erabilerak: ehunak pilatzea, ehungailua eta paper errota.

Jarduerak

- Pilategia bisitatzea: "Ibaiaren oparia" erakusketa, bideoa, maketak eta pilategiaren antzinako erabileren erakustaldia.
- Pilategiaren natur eta hiri ingurunea interpretatzeko paseoa.

URA: HORNIDURA PROGRAMA

1^m 2^m JARDUNALDIA
Zer egiten dut ura zaintzeko?

DVDa

“Water is your friend”

“Ura zure laguna da” DVDa ingelesez ere badago, Mendillorriko ur-biltegietan ikusteko zein maileguan eskatzeko ikasgelan lantzeko.

Norentzat

L.H.-ko 1. eta 2. mailetakoa.

Tokia

Mendillorriko ur-biltegiak.

Egunak

Astelehenetik ostiralera.

Iraupena, gutxi gorabehera

Bi ordu eta erdi.

Parte-hartzaile gehieneko kop.

2 talde/ikasgela bisita bakoitzeko.

Helburuak

- Urak hiriko ziklotik egiten duen bidea aurkitzea.
- Ura aurrezteko ohiturak bereganatzea egunerokoan.

Jarduerak

- Paseo didaktiko parketik
- Bisita eta entzunaldia ur-biltegi zaharretan.
- Jarduera: “Uraren bidea”.
- Bideoa: “Ura zure laguna da”.
- Jarduera: “Tantaz tanta”.

Betekizunak

Aldez aurreko prestaketa.

URA: HORNIDURA PROGRAMA

LAGUNTZEKO UNITATE DIDAKTIKOA

“Maite eta ura”

L.H.-KO 1., 2. ETA 3.

MAILETAKOAK

Unitate didaktikoak ondokoa biltzen du:

- Ikaslearen lan-koadernoak.
- Irakaslearen gidali burua.
- Uraren soinuak biltzen dituen CDa.
- Horma-irudiak eta musika lanak.
- Margolan artistikoak.

Ikaslearen koadernoak eskatzeko:

Bisita ikasgelan prestatzeko ikaslearen lan-koadernoak zein unitate didaktikoa gainerako jarduerekin batera eska daitezke.

5^m 6^m JARDUNALDIA
Zikloa naturan eta lur azpiko urak

Norentzat

L.H.-ko 1. eta 2. mailetakoa.

Tokia

Artetako iturburua.

Egunak

Astelehenetik ostiralera.

Iraupena, gutxi gorabehera

Bi ordu eta erdi

Parte-hartzaile gehieneko kop.

2 talde/ikasgela bisita bakoitzeko.

Helburuak

- Iturburuaren paisaia interpretatzea.
- Uraren naturako zikloa ezagutzea.
- Ura zaintzearen garrantziaz eta beharraz sentikortzea.

Jarduerak

- Artetako iturburua bisitatzea.
- Jarduera: “Zikloa naturan”.
- Jarduera: “Desagertu egiten da ura lur azpian?”. Maketa batetik lantzen da.
- Bideoa: “Ura zure laguna da”.

Betekizunak

Aldez aurreko prestaketa.

URA: HORNIDURA PROGRAMA

3^m4^m

JARDUNALDIA

Uraren zikloa hirian

• PASEOA EUGIKO URTEGIKO ERTZETATIK + URTASUNGO EDATEKO UREN ARAZTEGIA + MENDILLORRIKO UREN ETXEA

3^m4^m

VISITAS

• ARTETAKO ITURBURUA + EGILLORKO EDATEKO UREN ARAZTEGIA

• EUGIKO URTEGIA + URTASUNGO EDATEKO UREN ARAZTEGIA + MENDILLORRIKO UR-BILTEGIAK (MENDILLORRITIK HASTEKO AUKERA BADAGO).*

Norentzat

L.H.-ko 3. eta 4. mailetakoak.

Non

- Eugiko urtegia.
- Urtasungo Edateko Uren Araztegia.
- Mendillorriko Uren Etxea.

Iraupena, gutxi gorabehera

Goiza eta arratsaldea edo txanda bakarra baina bi lan saiotan.

Helburuak

- Urtegiako paisaia interpretatzea.
- Ura nola tratatzen den horniketa-iturritik kontsumitu bitartean ezagutzea.
- Uraren balioaz eta zaintzeko beharraz jabetzea.

Parte-hartzaile gehieneko kop.

2 talde/ikasgela eguneko (60 ikasle).

Betekizunak

Aldez aurreko prestaketa ikasgelan.

Jarduerak

1. SAIOA (2 ORDU):

- Interpretazio paseoa urtegiako ertze tatic.
- Eugiko presa bisitatzea.
- Urtasungo Edateko Uren Araztegia bisitatzea.

ATSEDENA ETA BAZKARIA: DENBORA LIBREA Denbora liberako alternatibak

- Kintotik, Eugitik eta abarretik paseatzea.
- Mendillorriko ur-biltegien eremua: jolasteko gunea, askaldegia...

2. SAIOA (ORDU BAT ETA ERDI):

- Mendillorriko Uren Etxea bisitatzea: ikus-entzunezko proiektzioak 3 dimentsiotan eta Iruñerriaren ur-horniketari buruzko maketak.

- Ur-biltegi zahar eta berriak bisitatzea.

- Jokabide onei buruzko jarduera.

Norentzat

L.H.-ko 3. eta 4. mailetakoak.

Egunak

Asteleheneretik ostiralera.

Iraupena, gutxi gorabehera

3 ordu.

Parte-hartzaile gehieneko kop.

2 talde/ikasgela bisita bakoitzeko.

Helburuak

- Iruñerria urez hornitzeko prozesua ezagutzea.
- Uraren erabilera eta kontsumo arduratsua sustatzea.

Edukiak

- Ur hornidura, kontsumoa eta arazketa.
- Kontsumo arduratsuko ohitura eta erabilerak.

Baliabideak

- Bisita gidatua instalaziora.
- Bideoa.
- Maketak.
- Uraren gaineko ohitura eta erabilera eraginkorrei buruzko jarduera osagarria.
- “Uraren gaineko erabilera eraginkorra” erakusketa Egillorren.

*Egunaren gainerakoa Kinton ematen duten bisitek Eugiko urtegiaren ertzetan egiten den paseo berria, interpretazio panalek dituen, baliatu ahaliko dute.

URA: HORNIDURA PROGRAMA

BISITA GIDA

“Gure ingurunea zaintzen”

Arazuriko araztegia bisitatzean laguntzeko gida. Dokumentazioa eta jarduerak biltzen ditu.

5^m6^m

BISITAK

• ARTETAKO ITURBURUA + “LUR AZPIKO URAK” INTERPRETAZIO ZENTROA.

• ARTETAKO ITURBURUA + INTERPRETAZIO ZENTROA + EGILLORKO EDATEKO UREN ARAZTEGIA (“URAREN ERABILERA ERA-GINKORRA”) ERAKUSKETA.

• EUGIKO URTEGIA + URTASUNGO EDATEKO UREN ARAZTEGIA + MENDILLORRIKO UR-BILTEGIAK (MENDILLORRITIK HASTEKO AUKERA BADAGO).*1

• ARAZURIKO ARAZTEGIA + OHITUREN GAINEKO JARDUERA + PASEOA ARGA IBAIAREN ERTZETATIK.*2

• MENDILLORRIKO UREN ETXEA. INGURUMEN INFORMAZIO ETA HEZIKETA ZENTROA*3

Norentzat

L.H.-ko 5. eta 6. mailetakoak.

Egunak

Asteleheneretik ostiralera.

Iraupena, gutxi gorabehera

Instalazioaren araberakoa (Ikusi eskaera fitxan)

Parte-hartzaile gehieneko kop.

- 2 talde (60 ikasle) bisita bakoitzeko.
- Bisita 1 edo 2 eguneko, instalazioaren arabera.

Helburuak

- Iruñerria urez hornitzeko eta ura saneatze ko prozesuak ezagutzea.
- Uraren erabilera eta kontsumo arduratsua sustatzea.

Edukiak

- Ur hornidura, kontsumo eta arazketa.
- Kontsumo arduratsuko ohitura eta erabilerak.

Bisiten baliabideak

- Bideoa edo diaporama.
- Maketak.
- Bisita gidatua instalaziora.

Jarduera batzuek uraren gaineko ohitura eta erabilera eraginkorrei buruzko jarduera osagarria barne hartzen dute.

*1 Paseoa Eugitik: Egunaren gainerakoa Kinton ematen duten bisitek Eugiko urtegiaren ertzetan egiten den paseo berria, interpretazio panalek dituen, baliatu ahaliko dute.

*2 Paseoa Argaren ertzetatik: Arazuriko araztegiara egindako bisitek Arga ibaiaren zati horren ibai-paisaia ezagutzea helburu duen paseo laburra bilduko dute osagarri gisa. Iraupena: 30 minutu.

*3 Paseo botanikoa: Mendillorriko Uren Etxera egindako bisitek (ordubeteko iraupena) paseo botaniko autogidatua izan dezakete osagarri: kilometro bateko ibilbidea da, biltegien inguruan. Nahi duenak plana eta espezieen deskribapena jasotzen dituen gida du eskura.

HIRI GARRAIOA ETA MUGIKORTASUN IRAUNKORRA PROGRAMA

5^m 6^m TAILERRA IKASGELAN
Banator eta banoa

Norentzat

L.H.-ko 5. eta 6. mailetakoa.

Iraupena, gutxi gorabehera
Ordu bat.

Parte-hartzaile gehieneko kop.

- 1 talde/ikasgela tailer bakoitzeko.
- Ondoz ondoko 2 tailer egun bakoitzeko.

Betekizunak

- Hezitzaile bat talde/ikasgela bakoitzeko.
- Aldez aurreko prestaketa.

Helburuak

- Hiri esparruan joan-etorriak egiteko ohiko moduak eta euren ondorioak aztertzea.

Edukiak

- Iruñerriko joan-etorriak egiteko gure ohiturak.
- Mugikortasunak ingurunean eta pertsonen bizi kalitatean dituen ondorioak.

* Ikasgelako tailerretan parte hartzen duen talde/ikasgela bakoitzari kontakturik gabeko txartel bat emango zaio, autobusean 60 bidaia egiteko balio duena, baita banakako txartel-zorroak ere.

<http://groups.google.es/group/mcptallertransporte/web?pli=1>

LAGUNTZEKO UNITATE DIDAKTIKOA

“Joan-etorriak dabilen eskualdea”

HIRI GARRAIOA IRUÑERRIAN.

Unitate didaktikoak ondokoa biltzen du:

- Ikaslearen lan-koadernoa.

- Lan irteera

- Irakaslearen gidaliburua.

- Dokumentazio txostenak

LAGUNTZEKO BALIABIDEA

“Garraio motxila”

Mugikortasuna hiri ingurunean aztertzeke.

Baliabidea

- Soinu-escala eta soinu-ibilbidea biltzen dituen CDa.

- Pultsu-kontagailua.

- Nibela eta zinta metrakoa.

- Iruñerriko eta Eskualdeko Hiri Garraioaren horma-irudiak.

Eskatzeko

Motxila mailegu uzten da astebetean.

5^m 6^m PANTOMIMA JARDUERA
Joan-etorriak eskualdeko hiri garraioan

Norentzat

L.H.-ko 5 eta 6 mailetakoa.

Noiz

Ostiralak soilik.

Iraupena, gutxi gorabehera

30 minutu.

Parte-hartzaile gehieneko kop.

- 1 talde/ikasgela saio bakoitzeko
- 2 saio gehienez eguneko.

Betekizuna

“Banator eta banoa” tailerretan parte hartzea.

Deskribapena

Umerezko pantomima jarduera hiri garraioako autobus batean egindako joan-etorri gidatu batean.

Helburuak

- Elkarbizitza arau batzuk modu ludikoan bereganatzea.
- Garraio kolektiboaren erabilera arduratsua errazten duten arauak ezagutzea.

Edukiak

- Garraioa eta mugikortasun iraunkorra.
- Eskualdeko Hiri Garraioa.

JARDUERA PROGRAMA 2009/2010

ARDURAZ JOKATZEKO INGURUMEN HEZIKETA

Lehen Hezkuntza

PROGRAMA	KODEA	JARDUERAK	IRAUPENA	ORDUTEGIA	OHARRAK	1.a	2.a	3.a	4.a	5.a	6.a
HONDAKINAK	48	Tailerra ikasgelan: “Sormen lanak, hondakinak baliatuta” Berrikuntza	2 h	Nahi dena	2. eta 3. hiruilekoak		•				
	63	Tailerra ikasgelan: “Nik kontsumitzen dut eta 3R delakoak betetzen ditut”	1 h	Nahi dena	Ikasturte osoa			•	•		
	67	Tailerra ikasgelan: “Nola egin paper birziklatua”	1,30 h	Nahi dena	Ikasturte osoa			•	•	•	•
	58	Tailerra ikasgelan: “Energiaz beteriko konpost-ontzia”	1,30 h	Nahi dena	Ikasturte osoa			•	•	•	•
	52	Bisita: Gongorako H.H.T.Z. + Ingurumen Ikasgela Berrikuntza	3 h	9,30	Ikasturte osoa				•	•	•
	49	Tailerra ikasgelan: “Hondakinik gabeko hamaiketakoa” Berrikuntza	1 h	Nahi dena	2. eta 3. hiruilekoak					•	•
IBAI PARKEA	310	Jardunaldia: “Ezagutu parkearen bizia” Atarrabiako eremua	2,30 h	9,30	1. eta 3. hiruilekoak	•	•				
	311	Jardunaldia: “Ezagutu parkearen bizia” Barañaingo eremua	2,30 h	9,30	1. eta 3. hiruilekoak	•	•				
	314	Jardunaldia: “Paisaiak ibaiaren inguruan” Burlatako La Nogalera jolas eremua	2,30 h	9,30	Ikasturte osoa			•	•		
	316	Jardunaldia: “Ibai bat, mila erabilera” Ezagutu Atarrabiako pilategia eta bere ingurunea	2,30 h	9,30	Ikasturte osoa					•	•
	URA	26	Jardunaldia: Zer egiten dut ura zaintzeko? (Mendillorriko ur-biltegiak)	2,30 h	9,30	Ikasturte osoa	•	•			
14		Jardunaldia: “Zikloa naturan eta lur azpiko urak” (Artetako iturburua)	2,30 h	9,45	Ikasturte osoa	•	•				
29		Jardunaldia: “Uraren zikloa hirian”: Paseoa Eugitik + Urtasungo edateko uren araztegia + Mendillorriko Uren Etxea	Egun osoa	9,45	Ikasturte osoa			•	•		
3		Bisita: Artetako iturburua + Egillorko edateko uren araztegia	2,30 h	9,45	Ikasturte osoa			•	•		
6		Bisita: Eugiko urtegia + Urtasungo edateko uren araztegia + Mendillorriko ur-biltegiak	3 h	9,45	Ikasturte osoa			•	•	•	•
2		Bisita: Artetako iturburua + “Lur azpiko urak” Interpretazio Zentroa	1,15 h	9,45 y 11,15	Ikasturte osoa					•	•
10		Bisita: Artetako iturburua + Interpretazio zentroa + Egillorko edateko uren araztegia	3 h	9,45	Ikasturte osoa					•	•
34		Bisita: Arazuriko araztegia + Ohiturei buruzko jarduera + Paseoa Argaren ertzetik	3 h	9,30	Ikasturte osoa					•	•
15	Bisita: Mendillorriko Uren Etxea	1 h	Nahi dena	Astelehenak					•	•	
GARRAIOA	150	Tailerra ikasgelan: “Banoa eta banator”	1 h	Nahi dena	Ikasturte osoa					•	•
	160	Pantomima jarduera: “Joan-etorri Eskualdeko Hiri Garraioan”	35'	Nahi dena	Ostiralak					•	•

ARDURAZ JOKATZEKO INGURUMENERAKO HEZIKETA

Lehen Hezkuntza

2009/2010

IKASTETXE ZK.

IKASTETXEA

TELEFONOA

FAXA

POSTA ELEKTRONIKOA

BETE EZAZU LERRO BAT PARTE HARTUKO DUEN TALDE-IKASGELA BAKOITZEKO | Bertan behera utzi edo aldaketak egiteko, eguna baino 15 egun lehenago jakinarazi.

JARDUERA	MAILA	IKASLE KOPURUA TALDEA/IKASGELA	C (CAST.) E (EUS.)	ARDURADUNA IZEN-ABIZENAK	NAHIAGO DEN DATA	ORDUA

HBP, ordutegi murriztapenak eta abar dituzten ikasleei buruzko oharrik:

L.H.-ko 1., 2. eta 3. mailak: "Ura" Programaren bisitetarako ikaslearen lan koadernoak jaso nahi ditugu

BAI | KOP

EZ